

в индивидуальных же хозяйствах свыше 90% имели титр 1:16 и ниже.

Наблюдения, проведенные в течение 3 месяцев в помещении для убойных телят, показали увеличение количества животных с высоким титром анти-*H. somnus*.

Balbierz H., Nowacki W., Molenda J., Nikolaiczuk M. — Occurrence and titres against *Haemophilus somnus* in cattle

The purpose of the work was to determine the titre

against *Haemophilus somnus* in cattle. The examinations were carried out on 423 calves past the vealer stage housed in the premises and 93 cows from different individual farms. The titre was determined acc. to Shigidi-Hoerlein's method in authors' own modification. It was found that in the large farm, where the exchange of animals was more often, 95.88% of animals showed positive serologic reactions and the titres ranged from 1:16 and higher; the animals from individual farms had lower titres, i.e. 1:16 and lower. The observations conducted for three months revealed that the number of animals with high titres against *H. somnus* increased.

JERZY SEREDA

Cystadenoma u klaczy

Katedra Rozrodu Zwierząt z Kliniką Wydziału Weterynaryjnego SGGW-AR,
ul. Grochowska 272, 03-849 Warszawa

Wśród populacji zwierząt domowych zaznaczył się wzrost częstotliwości występowania nowotworów. Zwierzęta, w organizmie których rozwija się proces nowotworowy tracą wartość użytkową bądź hodowlaną (1, 2), chociaż straty ekonomiczne nie są tak wielkie, jak w następstwie innych schorzeń. Mechanizm nowotworzenia i przenoszenia nowotworów nie jest dostatecznie poznany i może istnieć zagrożenie rozprzestrzeniania się choroby wśród zwierząt oraz przeniesienia na człowieka (5).

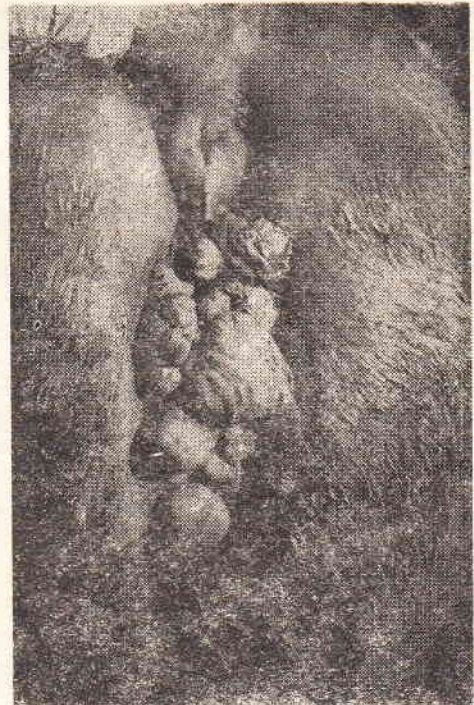
Częstotliwość występowania nowotworów uzależniona jest od gatunku i wieku zwierzęcia (3, 5). Eliminacja zwierząt użytkowych z hodowli w młodym lub średnim wieku powoduje, że pełny kliniczny obraz zmian nowotworowych jest trudny do wykrycia jak i prawidłowego rozpoznania, a większość opisanych przypadków pochodzi z badań poubojowych lub sekcyjnych (1, 3, 8).

U koni większość zmian nowotworowych w postaci guzków zlokalizowana jest w obrębie skóry (3) i klasyfikowana jest jako czerniaki (40%), włókniaki (35%) oraz brodawczaki (10%), które mogą dawać przerzuty do innych narządów wewnętrznych (5). Z dostępnego piśmiennictwa wynika, że w obrębie układu rozrodczego klaczy umiejscawia się średnio 2,8% ogólnie wykrytych zmian nowotworowych (3). Znamienny jest fakt, że proces nowotworowy rozwija się prawie wyłącznie w jajnikach lub pochwie (3).

Torbielakogruczolak (*cystadenoma*) jest nowotworem niezłośliwym, o samoistnym rozroście, pochodzenia nabłonkowego, rozwijającym się u klaczy wyłącznie w tkance jajnikowej (3, 4). Wzrost nowotworu polega na silnym rozroście nabłonka gruczołowatego, który tworzy nowe kanaliki wypełniające się płynną wydzieliną. Z kanalików powstają torbiele, wewnątrz których nabłonek gruczołowy rośnie w postaci kalafiorowatych, nieregularnych wyrostów. W przypadku długotrwałego procesu wzrostu nowotworu wyrośla mogą pojawiać się na zewnętrznych ścianach torbiele lub rozsiać się

na otrzewnej (2, 7). Czas wzrostu nowotworu może wynosić od kilku miesięcy do kilku lat i najczęściej przyjmuje on postać guza pokrytego gładką torebką o wadze od kilku do kilkadziesiąt kilogramów. Dużym rozmiarom guzów towarzyszy najczęściej gromadzenie się w jamie otrzewnej śluzowo-krwistego płynu oraz zrosty z otaczającymi tkankami. Jajniki objęte procesem nowotworowym wykazują zahamowanie lub zaburzenia funkcji czynnościowych.

Dotychczas opisano u klaczy pojedyncze przypadki zmian guzowatych w macicy. Były to głównie zmiany polipowate szyjki macicy oraz mięśniaki ściany macicy (5). Wykrycie torbielakogruczolaka w macicy klaczy świadczy o nowych możliwościach lokalizacji i wzrostu tego nowotworu.

Ryc. 1.

Przypadek własny

Przypadek własny dotyczył klaczy w wieku 4 lat, o typie użytkowym pociągowym, przesłanej z terenu do Kliniki Położniczej Katedry Rozrodu Zwierząt Wydz. Wet. SGGW-AR z rozpoznaniem wypadnięcia pochwy (*prolapsus vaginae*).

Na podstawie wywiadu stwierdzono, że klacz była kryta 2 miesiące wcześniej i od kilku dni pojawiły się cuchnąco-krwiste wycieki z pochwy oraz lekkie parcia powodujące pojawienie się w szparze sromowej nieregularnych tworów (ryc. 1). Po wykonaniu badania ogólnego klaczy które nie wykazało żadnych odchyień od normy przeprowadzono badanie przez prostnicę i przez pochwę. Badaniem rektalnym wykluczono ciążę i stwierdzono nieregularne zgrubienia ściany macicy jak również kilkakrotne powiększenie i stwardnienie szyjki macicy oraz nieregularne guzy skierowane do światła pochwy. Jajniki nie wykazywały zmian patologicznych.

Badaniem przez pochwę wykryto obecność nieregularnych guzów wyrastających ze ściany szyjki macicy (ryc. 2). Na powierzchni guzów stwierdzono krwawiące nadżerki i liczne ogniska martwicowe.

Badanie histopatologiczne wycinka guza wykonane w Zakładzie Anatomii Patologicznej Wydz. Wet. nr bad. 22263/82 wykazało obecność różnej wielkości tor-

Ryc. 2.

Ryc. 3.

bieli, wysłanych nabłonkiem jednowarstwowym cylindrycznym, w niektórych miejscach uwypuklających się do światła (ryc. 3). W jamie torbieli stwierdzono obecność ściętej wydzieliny z fragmentami komórek nabłonka, natomiast w ścianie ogniskowe nacieki, złożone z licznych komórek plazmatycznych, pojedynczych ciałek Russela oraz granulocytów kwasochłonnych. Na podstawie badania histopatologicznego postawiono rozpoznanie: *cystadenoma pseudomucinosum glandulare*.

Ze względu na możliwość utrzymania wartości użytkowej klaczy wykonano operację polegającą na totalnym wycięciu guzów. Badanie kontrolne układu rozrodczego przeprowadzone 2 tygodnie po operacji i następnie po 12 miesiącach nie wykazało wznowienia procesu nowotworowego.

Piśmiennictwo

1. Czerniak E.: *Medycyna Wet.* 34, 116, 1983.
2. Dow C.: *J. comp. Path.* 70, 59, 1970.
3. Houszka M., Kaszubkiewicz Cz.: *Medycyna Wet.* 25, 6, 1969.
4. Meiser A.: *Zbl. Gynäk.* 10, 448, 1941.
5. Nieberle K., Cohrs P.: *Szczegółowa anatomia patologiczna zwierząt domowych.* PWRIL 1968.
6. Prost E.: *Medycyna Wet.* 30, 729, 1974.
7. Słowikowski J., Michejda A.: *Prz. lek.* 11, 152, 1955.
8. Szańkowska Z.: *Medycyna Wet.* 22, 482, 1976.

Adres autora: dr Jerzy Sereda, ul. Jaszowiecka 3 m. 25, 02-934 Warszawa

Середа Е. — Цистаденома у кобыл

Описан случай цистаденому матки у кобылы. До сих пор эту опухоль отмечали исключительно в яичниках, а ее развитие в матке свидетельствует о новых возможностях развития и локализации. Из-за пользовательной ценности кобылы провели операцию тотальной вырезки опухоли вместе с частью шейки матки. Контрольное исследование, проведенное через 2 недели после операции и 12 месяцев позже, не показало возобновления опухоли.

Sereda J. — Cystadenoma in the mare

In a mare a case of cystadenoma of the uterus was described. Up to now, this neoplasm was observed exclusively in the oviducts. Its localization in the uterus points to a new localization and developmental properties. Due to a value of the mare a total excision of cystadenoma and a portion of the cervix uteri was performed. A control examination after 2 weeks since a surgical intervention and then after 12 months did not reveal a restoration of the tumor.

STROMBECK D. R., WHEELDON E., HARROLD D.: Model chronicznego zapalenia trzustki u psów. (Model of chronic pancreatitis in the dog). *Am. J. vet. Res.* 45, 131—136, 1984 (1).

U psów rasy mieszanej obydwu płci o masie 17—32 kg po infuzji kwasu olejowego (0,5 ml/kg masy ciała) do przewodu trzustkowego dodatkowego rozwija się zapalenie trzustki. Na czoło zmian biochemicznych wysuwa się wyraźny wzrost amylazy i lipazy w surowicy. Poziom tych enzymów powraca do wartości wyjściowej po około 2 tygodniach tj. po ustąpieniu klinicznym objawów zapalenia trzustki. U psów poddanych eutanazji w ciągu 2 tygodni po zabiegu występuje rozległa martwica i krwotoki w trzustce oraz ropnie. Badania histologiczne wykazują ostre wysiękowe zapalenie trzustki, zanik i zwłóknienie mięszu. Natomiast u psów poddanych eutanazji po 3—12 tygodniach po zabiegu obserwuje się zanik trzustki, obecność zrazików otoczonych przez strôme, naczynia krwionośne i przewody trzustkowe.

G.